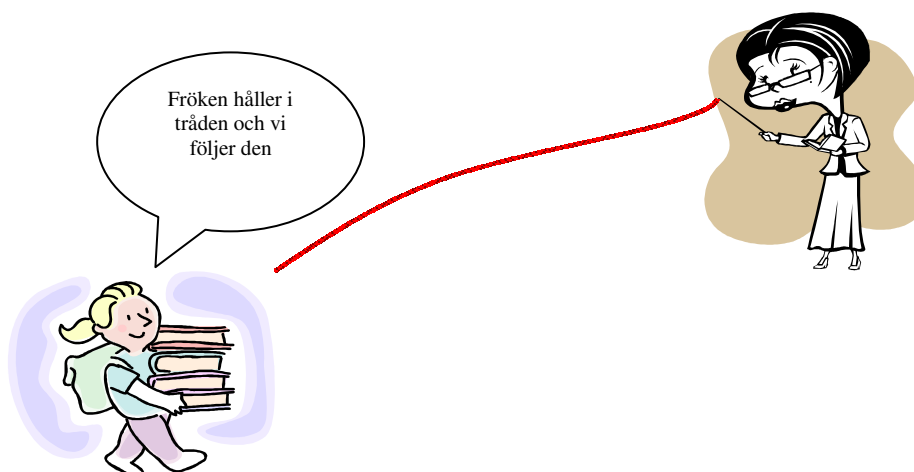

Storyline – ett lustfyllt lärande!

av

Margita Bredberg och Gunilla Kejonen

Vt 2006

PÄP665 Kvalitet och utveckling i skola och utbildning 10p.
Institutionen för utbildningsvetenskap, Luleå Tekniska Universitet

Sammanfattning

Denna rapport handlar om hur en grupp elever och deras lärare uppfattar lärandet i storyline. Vi är två rektorer som följt skolornas arbete med storyline för att få ett underlag till att kvalitetssäkra elevers lärande. Denna studie är en nulägesanalys för fortsatt arbete där skolans lärare ska finnas med och inspirera elever och föräldrar för detta arbetssätt, som en metod att förstå världen. Storyline är en metod där lärandet går ut på att man arbetar ämnesövergripande och temat knyts samman av en berättelse, story. Metoden är helhetsorienterad och eleverna lär i ett sammanhang och man använder sig av varierande arbetssätt och aktiviteter. Genom generativa samtal med grupper av elever om deras arbeten fick vi information om elevernas uppfattning av vad de lärt. Resultatet visade att det fanns samstämmighet mellan elevers och lärares uppfattningar om nyttan av samarbete och inflytande i lärandet. De intervjuade var även eniga om att ett lärande sker i storyline och att lärandet är lustfyllt. Lärares engagemang, erfarenhet och kunskap om storyline ger en säkerhet hos läraren som gör att han/hon kan se vilken resurs eleverna kan vara i det fortsatta storylinearbetet. Resultaten av vår studie ger uppslag till förbättringsområden där samlärandets möjligheter, elevinflytandet och det kollegiala samtalet om kvalitet är fortsatta inspirationskällor för utveckling.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning.....	4
2. Bakgrund	4
2.2 Lpo 94	5
2.3 Lärmiljöer.....	5
2.4 Barns samlärande	6
2.5 Lärande i arbetslag	8
3. Syfte	8
4. Mål	9
5. Metod	9
6. Resultatredovisning	9
6.1 Uppfattningar om lärande.....	13
6.2 Uppfattningar om samarbete	13
6.3 Uppfattningar om inflytande	14
6.4 Andra fakta som framkommit	14
7. Diskussion	14
7.1 TÖFT – Tidsbestämt önskvärt framtida tillstånd	17
8. Referenser.....	18
Bilaga 1	19
Bilaga 2	20

1. Inledning

Vi har valt att studera ämnesövergripande arbete med breda kunskapsområden, där flera ämnen ingår. Storyline är en sådan metod. Metoden är helhetsorienterad, eleverna lär i ett sammanhang och man använder sig av varierande arbetsätt och aktiviteter. I metoden använder man sig bland annat av elevers olika förkunskaper och olika lärstilar. Arbetet utvecklas kontinuerligt allteftersom arbetet i barngruppen fortskrider. Utvärderingar av tidigare ämnesintegrerade arbeten ligger till grund för vårt intresse att studera hur storyline uppfattas av elever och lärare som arbetar med denna metod. Vi har valt att följa några arbetslag på våra skolor som arbetar i enlighet med storylinemetoden för att på så sätt kvalitetssäkra elevernas lärande i storyline. Vi vill studera hur elever och lärare uppfattar lärandet som sker i ett storylinearbete och hur detta är förankrat i styrdokumentet. Detta ger tillsammans med litteraturgranskningar underlag till fortsatt kvalitetsarbete på våra skolor. Under hösten har våra skolor arbetat med storyline i följande temaområden: Resan, Samerna, Europa, Kungen som inte kunde sluta räkna.

2. Bakgrund

2.1 Storylinemetoden

Metoden utvecklades i Skottland under 60-talet i samband med att man fick en ny läroplan som ställde krav på ämnesintegrering. Metoden har sedan spritt sig över hela världen mycket tack vare dess frontfigur Steve Bell. Storyline har varit och är nu på frammarsch även i Sverige. Det mest karakteristiska med storyline är att undervisningens form och innehåll innesluts i en berättelse. Gemensamt för en storyline är att den bygger på följande moment:

- *Den har en berättande form.*
- *Lärandet sker inom det sammanhang som själva berättelsen skapar.*
- *Elevers lärande börjar i de kunskaper och föreställningar som barnen redan har. Dessa kunskaper blir i processen utmanande.*
- *Den är problem inriktad.*
- *Den bygger på att eleverna är aktiva i sitt eget lärande.*
- *Elevers kreativa och kritiska tänkande värdesätts och ges en plattform.*
- *Berättelsen och lärandet visualiseras och konkretiseras genom att eleverna skapar bilder och modeller utifrån sitt tänkande och sina föreställningar.*(Tidn. Skolbarn, s.11)

Utifrån ramberättelsen lägger pedagogen upp strukturen i arbetet, utifrån de mål som ska nås. Eleverna ger berättelsen liv genom att färdigställa platsen och dess människor. Händelseförloppet kan bölja åt olika håll men den röda tråden ska visa vägen och hålla berättelsen i styr. Storyline är lärarstyrt, men inom berättelsens ram och inom dess struktur finns stort utrymme för elevaktiviteter och inflytande på det arbete som ska göras. Berättelsen skapar ett sammanhang för lärandet, där verkligheten inte delas upp i ämnen utan världen går att känna igen och identifiera sig i. Förståelsen kring lärandet fördjupas och breddas och motivationen ökar när lärandet upplevs som meningsfullt. I storyline är nyckelfrågorna centrala. De ”*syftar till att starta elevernas arbetsprocesser, uppmanar dem till att göra undersökningar, väcker undran, kräver förklaringar, försök till problemlösning, reflektioner, värderingar och ställningstaganden*”. (Tidn. Skolbarn, s.17)

Alla berättelser byggs upp av de fyra grundelementen tid, plats, aktörer och händelser.

1. *En tidsbestämning: Berättelsen utspelar sig under en bestämd tid – dåtid, nutid eller framtid.*
2. *En plats: Berättelsen utspelar sig på en bestämd plats.*
3. *Aktörer: I berättelsen agerar bestämda figurer. Det kan vara människor, djur eller mytiska väsen.*
4. *Händelser: På den bestämda platsen utspelar sig händelser.*

Dessa fyra grundelement finns med, men kan varieras på många olika sätt. (Tidn. Skolbarn, s.12)

”Metodens idé är att utmana elevernas aktuella föreställningar och förkunskaper för att de ska tillägna sig ny kunskap. Ett storylineförlopp är alltså inte ett sätt att visa upp det, man lärt utan ett sätt att lära sig”.(Falkenberg & Håkonsson, s.43). Storyline arbetar efter konstruktivistiska teorier om lärandet. Storyline får stöd i Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) teorigrund som utgår från olika konstruktivistiska teorier där varje människa konstruerar eget lärande. Immanuel Kants tankar om hur människan erfar verkligheten, Jean Piagets teorier om hur barn lär och Lev Vygotskijs teorier om tänkandets, språkets och det sociala samspelets betydelse för lärandet ligger till grund för Lpo-94. Erfarenhetspedagogiskt tänkande representeras av Dewey.

2.2 Lpo 94

I Lpo-94 under rubriken en likvärdig utbildning uttrycks, *”undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”.* (Lpo94, s 6) I skolans uppgift ingår att lära eleverna att ta eget initiativ och ta eget ansvar. *”En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Eleverna skall få möjligheter att ta initiativ och ansvar. De skall ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att arbeta självständigt och lösa problem”.* (Lpo 94, s 7) Rektor har ett särskilt ansvar för skolans resultat och har enl. Lpo 94 ett särskilt ansvar för att – *”skolans arbetsformer utvecklas så att et aktivt elevinflytande gynnas, vidare ska rektor verka för – undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjligheter att uppfatta större kunskapsområden som en helhet”.*(Lpo 94, s19). *”Lärmiljön ska karaktäriseras av helhet och sammanhang, så att verksamheten blir begriplig och hanterbar för barn och studerande. Att arbeta i projekt, ämnesövergripande och tematiskt är arbetsformer som ska utvecklas för alla åldrar”.*(Luleå kommuns skolplan 2003-2004, s.8) Eftersom våra styrdokument starkt betonar vikten av att man arbetar ämnesintegrerat för att eleverna ska få en helhetssyn på lärandet är storyline helt i linje med Luleå Kommuns skolplan och Lpo 94.

2.3 Lärmiljöer

Gunvor Selberg (1999) uppfattar lärandet som en form av inre process. Vi utvecklas när vi lär något nytt. Hon likställer lärandet med att lära i sin avhandling, *”Elevinflytande i lärandet”* 1999. Selberg hänvisar till Dewey (1938) som menade att vi själva måste vara aktiva i det vi vill utvecklas i och lära. Dewey beskrev processen i fem steg:

- Ett problem, en svårighet eller ett behov visar sig.
- Man reflekterar över saken, analyserar den för att ta reda på det väsentliga.
- Flera olika lösningar ställs till förfogande.
- En hypotes prövas via diskussioner eller experiment.
- Diskussionen eller experimentet verifierar eller falsifierar hypotesen.(s.45)

Gunvor Selberg beskriver sambandet mellan elevinflytande och lärande så här: ”När läraren blir lyhörd för elevernas intressen och behov, uppstår dialogen som arbetsform. Hela situationen leder till lärande. Om eleven får:

- känna tilltro till sin förmåga att utveckla sig själv och andra i samhället,
- bygga på sina tidigare erfarenheter och kunskaper,
- aktivt delta i arbetet med att initiera, planera, genomföra, bearbeta och värdera lärandet i skolan,
- tid att arbeta med sina frågor och reflektera över sina erfarenheter,
- lära sig från många källor,
- göra egna observationer och upptäckter,

så leder det till djupare insikter, mer bestämda kunskaper och ökad lust att lära.(Selberg, s.51)

Selberg har i sin forskning studerat elevers inflytande i lärandet och menar att elevernas motivation och lust till lärande ökar om de har möjlighet till att påverka sin arbetssituation. I studien har hon undersökt elever med liten, ganska stor och stor erfarenhet av inflytande i lärandet. Elever med stor erfarenhet av inflytande är med och tolkar kursplanens mål tillsammans med sina lärare. De formar idéer till nya kunskaper och tränar sig att aktivt delta i olika sociala sammanhang. Skolämnens integration kräver att tiden organiseras i långa arbetspass, vilket innebär att lärare måste sammanföra tid för arbetet.

2.4 Barns samlärande

På uppdrag av Skolverket har Pia Williams, Sonja Sheridan och Ingrid Pramling Samuelsson skrivit en forskningsöversikt, ”Barns samlärande” där de fokuserar lärandeaspekten och inför ett nytt begrepp, samlärande. De menar att det sker ett samlärande i interaktion och kommunikation mellan människor och att detta är ett komplext fenomen som inte kan beskrivas i en modell eller ge uttryck för något perspektiv. I Lpo 94 betonas demokratin och att eleverna måste delta och få kunskaper, de måste vara aktiva och medverka i sitt eget lärande. Det finns olika begrepp och former för hur samverkan mellan elever kan ske. Damon och Phelps (1989)(refererad i Barns samlärande, Skolverket 2000) visar på tre former av kamratsamverkan som visar på jämbördighet och ömsesidigt engagemang.

Med begreppet **peer touring** menas att i samarbetet är det ena barnet expert och det andra novis. Grunden finns i Vygotskijs teorier om utvecklingszoner som innebär att mötet med en äldre och kunnigare kamrat innebär ett kvalitativt steg så att barnet sedan själv kan klara av att självständigt lösa ett problem. Nya tankemönster bildas och dialogen med en kamrat är inte auktoritär utan gagnar samarbete och idéutbyte. Detta stärker de inblandades självförtroende och motivation för arbetet. **Cooperative learning** bygger på att en liten grupp elever under strukturerade former lär sig att samarbeta så att olikheterna i en grupp blir till tillgång i lärandet. Barn som inte kan, lär av kamrater genom att argumentera och diskutera och tillsammans säkerställer eleverna att kunskapsluckor fylls. Läraren har rollen av handledare och ger gruppen komplexa frågor att lösa tillsammans. Uppgifterna ska visa på olika sätt att lära som exempelvis genom musik, drama, bild likväl som att skriva berättelser eller bygga modeller. Cooperative learning bygger på att barnen gör sitt bästa för gruppen, så att detta kommer enskilda barn och hela gruppen till godo. **Peer collaboration** är när barn börjar på ungefär samma kunskapsnivå är nybörjare som ska lösa ett problem som ingen av dem kan sedan tidigare. Peer collaboration bygger på Jean Piagets teorier. Genom att kommunicera och försöka hitta lösningar tillsammans menar forskare att social interaktion mellan jämbördiga alltid i något skede leder till oenighet vilket medför en social och kognitiv konflikt i gruppen. Barnen får på så sätt ompröva, förklara, försvara uppfattningar och en intellektuell process

leder till lärande. Barnet kan i ett individuellt arbete uppleva tillkortakommanden, i samarbete med andra kan ett större risktagande tas. Skillnaden mellan de tre olika formerna av samarbete betraktar författarna Pia Williams, Sonja Sheridan och Ingrid Pramling Samuelsson som komplementära betoningar av det lärande som sker i de olika grupperna.

Fenomenografiska ansatser innebär att människor skapar sin egen kunskap genom att samspela med andra. Barnets förståelse är det viktigaste. Betydelsen av lärarens medvetna agerande i en fenomenografiskt inspirerad utvecklingspedagogisk understryks av Pramling, 1994; (PramlingSamuelsson & Mårdsjö, 1997), som menar att det för läraren finns ett antal principer som bör styra arbetet:

- *Kunskap om hur barn tänker.*
- *Besitta och utveckla metodologiskt kunnande.*
- *Vara medveten om vad man vill att barnen ska förstå eller uppfatta av sin omvärld.*
- *Ta reda på barns idéer genom samtal, teckningar, problemlösning, drama, lek etc.*
- *Skapa situationer där barn kan tänka, fundera och verbalisera sina tankar.*
- *Utnyttja mångfalden av barns tankar som ett innehåll.*
- *Dokumentera med utgångspunkt i barns idéer för att sedan kunna utvärdera, dvs. se vad barn har lärt sig, hur deras medvetande har utvecklats.(s. 57)*

Det som sammanför olika teorier är att det är främst i samspel med andra som vi lär. Pramling m.fl. menar att samarbetets betydelse för barns lärande har getts en underordnad roll i förhållandet till att samarbetet leder till utveckling av sociala förmågor. Barn får arbeta individuellt i de ”viktiga” ämnena för att tillägna sig speciella kunskaper. De individuella studieplanerna är ett uttryck för detta. Enligt Pramling m.fl. så visar teorier om lärande och skapande av kunskap att samspelet, samarbetet mellan barn är en förutsättning för lärande och att barnen i detta samarbete utvecklas socialt. Lärandet måste upplevas meningsfullt och med etiska dilemman lär barn att reflektera över sig själva och sitt agerande. Den utvecklingspedagogiska ansatsen som Pramling m.fl. förespråkar ligger närmast ”peer collaboration” även om den skiljer sig åt. Viktiga faktorer för samarbete är pedagogens synsätt på samverkan, sättet att organisera samt hur ett tillåtande klimat skapas i gruppen.. Jonsson och Jonsson (i Veeman , S m.fl. 1999) visar på följande förutsättningar för ett gott samarbete:

- *Ett positivt beroende – barnen ska uppfatta att de är beroende av varandras insats och att ingen lyckas om inte hela gruppen lyckas.*
- *Individuell bedömning - varje barns insats bedöms inför gruppen och inför barnet själv.*
- *Fysisk närhet- samarbetet måste ske ”ansikte mot ansikte”, vilket innebär att barnen måste arbeta tillsammans i små grupper som regelbundet träffas.*
- *Social kompetens – barnen behöver utveckla och ha kunskap om vad som är karaktäristiskt för hög kvalitet i interaktion mellan människor.*
- *Grupparbetets utveckling - barnen måste regelbundet diskutera processen, dvs. hur arbetet fortskrider mot uppställda mål, samt hur de bäst uppehåller goda arbetsrelationer inom gruppen.(s.103)*

Jonsson menar att om ovan komponenter saknas så är samarbetet att likna vid en smågruppsaktivitet. Pedagogens uppgift är att skapa en miljö där alla barn finner sig tillrätta och ges förutsättningar för att kommunicera med andra. Barns olikheter ska ses som möjlighet

snarare än som hinder (Doverborg, Pramling, 1995) Pramling m.fl. menar att lärandet beror på vilka förutsättningar ett barn ges i förhållande till dess erfarenhet och att ålder är av underordnad kategori. (s. 108) Pramling m.fl. menar att det viktigt att utveckla en ny syn på utbildning och sätta barns lärande i centrum och se undervisningen som underordnad. Lärarens roll behöver förändras så att barns lust och kreativitet främjas. En alltför långtgående individualisering kan leda till segregation och bristande förståelse för andra människor. (s. 109).

2.5 Lärande i arbetslag

Mats Danell beskriver i sin doktorsavhandling hur ett arbetslag kan prioritera ett mål i läroplanen men sedan i arbetslagets samtal och diskussioner neutralisera det till att de bakomliggande intentionerna förlorar sin laddning. *"I förhållandet mellan skolans formella styrning och kollegiesamtalet verkar en hindrande, det vill säga, en prohibitiv kraft som neutraliserar läroplanens och arbetslagets kollektiva intentioner."* (Danell, s.167) Mats Danell menar att man kan se tre huvudinriktningar på samtalens resultat.(s.153)

1. Begreppsförskjutning som kan delas upp i tre underrubriker

- Begreppsneutralisering: Begrepp som används neutraliseras i samtalen. Harmonikultur råder.
- Praktisk begreppsladdning: Gemensamma begrepp laddas med olika specifika innebörder när de sammankopplas med sitt praktiska sammanhang. I den egna verksamheten laddas begreppen med en specifik innebörd som förskjuter dess betydelse.
- Begreppsväxling: Begrepp växlas till praktikanpassade uttryck då de förbinds till praktiska sammanhang. Ex. inflytande – bestämma – ansvar – påverka

2. Uppmärksamhetsförskjutning delas också upp i tre delar.

- Situationsanpassad regi: Pedagogerna lotsar sig förbi situationer ex undviker inflytande i det praktiska arbetet.
- Målförskjutning: ex. inflytande marginaliseras i periferin av läroplanens intentioner, förskjuts till ett oväsentligt innehåll.
- Selektiv uppmärksamhet: Pedagogerna väljer vilka aspekter hon/han ska uppmärksamma när man ex talar om inflytande.

3. Problemförskjutning delas upp i två underrubriker.

- Omständighetsförklaringar: Omständigheter kring eleven förklaras orsaka de svårigheter som uppstår i arbetet ex. svaga barn.
- Bortförklaringar: Problemsituationer förklaras vara orsakade av händelser bortom arbetslagets ansvarsområde ex resursbrist, dålig läroplan, föräldrar, organisation

Skolutveckling är enligt Danell att *"minska spänningen mellan de framåtsträvande och hindrande krafterna"*. (Danell, s.170) Pedagogerna övervakar och kontrollerar det egna handlingsutrymmet och den egna praktiken. Problemet ligger enligt Danell inte hos pedagogerna utan i de institutionella förutsättningarna. Forskningen bör ägna sig åt att uppmärksamma dialektiken mellan de progressiva och de prohibitiva krafterna. *"Att kunna se det stora i det lilla"*(Danell, s171)

3. Syfte

Syftet med vårt arbete är att ta reda på om storyline främjar elevens lärande samt om metoden stämmer överens med styrdokumentet. Delsyftet med studien är att se samband/variation mellan elevers och pedagogers uppfattning om lärandet i storyline.

4. Mål

Att studera elevers uppfattningar om lärandet i storyline.

5. Metod

När vi behöver få information om verkligheten finns det olika sätt att få den. Den kvantitativa studien används då vi behöver få information om verkligheten som är mätbar. När vi behöver veta om hur människor uppfattar och tänker om verkligheten använder vi oss av kvalitativa studier. Vi valde att göra en kvalitativ studie där vi studerade uppfattningar om lärandet i storyline. Vi rektorer intervjuade tillsammans först eleverna indelade i olika åldersgrupper på de båda skolorna och sedan elevernas lärare. En av oss intervjuade och den andra dokumenterade, samt ställde kompletterande frågor om det behövdes.(se bilaga 1, 2).

Sammanlagt intervjuades 32 elever i grupper om 4-8 elever i varje grupp i åldern 7-12 år på Hemängsskolan och Antnässkolan. Begreppen barn och elev används synonymt i texten.

Tabell 1

	Antal elever	Antal grupper
Hemängsskolan	14	3
Antnäs skola	18	3

De intervjuade eleverna valdes ut av lärarna med instruktionen om ett varierat urval vad gäller kön, ålder och erfarenhet av att arbeta med Storyline. När eleverna samlades till intervjun hälsade vi dem välkomna och berättade för dem om hur länge intervjun skulle vara och syftet med den. Eleverna informerades om att deras enskilda uppfattningar inte skulle redovisas på ett sådant sätt att en identifikation skulle vara möjlig. Vid intervjuerna utgick vi från elevernas egna arbeten. Genom generativa samtal med grupper av elever om deras arbeten fick vi information om elevernas uppfattning av vad de lärt. Det generativa samtalet möjliggjorde att få fram kollektiva erfarenheter hos eleverna och att vi fick kunskaper om elevernas arbetssituation.

Elevgruppernas lärare intervjuades i grupper om 2-3 lärare i varje. Sammanlagt 15 lärare. Med lärare avses även förskollärare och fritidspedagoger som arbetar kring barngrupperna. De fördelades vid intervjuerna enligt tabell.

Tabell 2

	Antal pedagoger	Antal grupper/arbetslag
Hemängsskolan	7	3
Antnässkolan	8	3

Vi hade samma typ av samtal med lärarna som med eleverna. Det gav en ömsesidig information om de vuxnas uppfattning om lärandet. Vid intervjuerna använde vi oss bl.a. av lärarnas planering och målformuleringar.

6. Resultatredovisning

Vi har valt att redovisa resultatet av intervjuerna om storylinearbeten under rubrikerna:

1. Elevers uppfattning av vad de lärt sig
2. Elevers inflytande
3. Elevers uppfattning av samarbete
4. Annan fakta som framkommit

De redovisade elevernas svar har vi jämfört med vad deras lärare har uttryckt under samma rubriker. Detta för att finna samband alternativt mönster mellan elevers och lärares uppfattningar. Vid våra intervjuer fann vi snart ett mönster om hur eleverna svarade på våra frågor därav kategoriseringen inom ovan fyra områden. Av sex antal intervjuade grupper svarade alla samstämmigt att de lärt sig samarbeta. De pratade även om inflytandet och vilka övriga förmågor och färdigheter de lärt i de olika storylinearbetena. De redovisade resultaten utgår från elevers olika pågående eller avslutade storylinearbeten. Därav variationen i svaren.

Tabell3. Tabellen visar sammanställningar av svar från tre elev- och lärargrupper.

Elevers uppfattning om vad de lär sig	Elevers uppfattning om samarbete	Elevers uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>Elever år 1-2</u> Lärt sig räkna och använda miniräknare Geometriskta figurer, frekvenstabeller Konstruera, rita, sy, bygga, göra figurer Sortera sopor Sammanfatta, redovisa för kompisar och föräldrar, mittredovisa utvärdera Lärt sig svåra ord, prata svenska</p> <p><i>"man lär sig genom att berätta för någon som inte kan" man lär sig mest när det är roligt"</i></p>	<p><u>Elever år 1-2</u> Lärt oss samarbeta, bra att samarbeta Har diskuterat mycket i vår grupp <i>"Bra samarbete flickor och pojkar, vet ej varför"..</i></p>	<p><u>Elever år 1-2</u> De vuxna bestämde temat. De vuxna bestämmer grupperna. Dom bestämmer alltid" <i>"Man lär och gör vad dom säger, vi tränar, man måste lära sig."</i> Barnen får vara med och bestämma innehåll under temat. Arbetsuppgifter lottas ibland. <i>"Bra att få veta lite i taget, roligt och spännande"..</i></p>	<p><u>Elever år 1-2</u> Vi hade inga mål för vad vi skulle göra. <i>" det är roligt och kul med storyline och fick vi bestämma skulle vi ha tema en hel dag Känner ej till läroplan eller kursplanemålen. Uttrycker att "det är affären som säljer böcker som bestämmer vad vi ska kunna i matte"</i></p>
Lärares uppfattning om vad barnen lär sig	Lärares uppfattning om samarbete	Lärares uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>Lärare år 1-2</u> Frågor ställs efter varje arbetspass vad barnen lärt sig Från kursplanen skapat kunskapsmål. Ex. Vad är matte, stora tal, geometriska figurer osv. Olika sorters utvärderingar under arbetet för att följa upp vad barnen förstår. Diskutera, kommunicera med barnen blir ett förhållningssätt</p>	<p><u>Lärare år 1-2</u> Bred kompetens i grupperna för att lära och utmana vissa barn mer. Arbetar med olika tvärgrupper. Pojk- och flickgrupper medvetna val. Ge dem redskap, flickor vill gärna arbeta själva här och nu. Flickor betonar mer relationer, rättvisa, resultat. Pojkar har svårare att samarbeta i grupp om inte flickor finns med</p>	<p><u>Lärare år 1-2</u> Barnen får ge förslag, ofta styr lärare val av område. Vi vuxna hittar på ramen. Ibland gruppindelningar på elevers önskemål. <i>"vuxna måste fånga i luften under hela berättelsen."</i> Lära sig se barnen, vilken resurs de är det kommer nytt hela tiden</p>	<p><u>Lärare år 1-2</u> Pedagoger kompletterar varandra i jobbet. Vågar vara på gungfly och vara trygg i det. Barnen vet att det kommer hända något .. <i>"Desto mer erfarna vi blivit som pedagoger desto mer har barnen fått fara iväg. Barnen får sväva ut i vad de kan, det blir så mycket mer"</i> <i>"Undervisade förr – idag är samtalet med barnen, ett förhållningssätt i allt."</i></p>

Elevers uppfattning om vad de lär sig	Elevers uppfattning om samarbete	Elevers uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>Elever år 3-4</u> Om samer, att de bor i hus och kåtor.. Byggde kåtor, sameslöjd, vad renen ger samnen, ex renskinnskläder, mat. ”<i>Det började med att det kom en gumma som letade en vit ren</i>”. Tränat att läsa, historia, geografi. Storyline är ett arbete man arbetar länge med.” välja en sak och arbeta med, tänka. <i>Bra göra saker med handen</i>” Planera inför redovisning,</p>	<p><u>Elever år 3-4</u> ”<i>Man lär sig bäst när någon berättar.</i> Lär bäst tillsammans. Lär när det är tyst, sitter själv. ”är överens i gruppen, om inte gör vi något helt annat”</p>	<p><u>Elever år 3-4</u> ”<i>Bra att de bestämde, i OS temat (ej storyline) röstade vi</i>” Bestämna hur vi ska se ut på redovisningen. Spännande när man inte vet vad som ska hända. Bra bestämma eftersom. Bestämmer lagom mycket i storyline.</p>	<p><u>Elever år 3-4</u> Storyline är roligt. Bygger mer. ”<i>Fröken håller i tråden och vi följer den</i>”</p>
Lärares uppfattning om vad barnen lär sig	Lärares uppfattning om samarbete	Lärares uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>Lärare år 3-4</u> Tydligt syfte.” <i>Lära om hur renen styr samernas liv.</i>” Skriva bibliografi, lära skillnad mellan intresse och egenskap. Skriva berättelser, tolka bilder. Lära sig att uttrycka sin uppfattning. Samekultur, föräldraengagemang i arbetet. All tid förutom slöjd, idrott, musik användes för arbetet under 5 veckor. <i>Barn lär sig mycket när de utgår från en annan persons perspektiv</i>”.(Figureerna i storyline.)</p>	<p><u>Lärare år 3-4</u> Berättandet viktigt för barnens engagemang. Svårigheter har funnits att kunna samarbeta i grupp. Vuxna styr indelning av grupper.</p>	<p><u>Lärare år 3-4</u> Ramarna, nyckelfrågorna bestämde de vuxna. ”<i>utan nyckelfrågor kan man tappa tråden</i>” Barnen önskar fortsätta temat hösten 2006. (Vilket är planerat) Inflytandet kan ökas till år sex.</p>	<p><u>Lärare år 3-4</u> Roligt, meningsfullt arbetet ger effekter. Föräldrarna varit mycket delaktiga i arbetet ”. <i>Mer förarbete än vanligt tema men sedan flyter det på</i>” Barn lär sig mycket. ”Det är viktigt att läraren kan och jag har inte gått kursen men min kollega har och lär mig.”</p>

Elevers uppfattning om vad de lär sig	Elevers uppfattning om samarbete	Elevers uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>År 5-6</u> Mål att lära om el. matte, svenska, fysik, kemi, bild och teknik finns med. Ta reda på information, saker man inte kan. Det behövs tillstånd bygga hus. ”Dom kollar ritningarna, vi har räknat m^2 – för att inte husen ska bli för stora” Biyta, bostadsyta, om el., ”Det finns atomer i kablar som springer iväg...” Räkna, ex. glödlampor hemma, olika sätt att värma hus.” Noggrannhet, att inte slarva, redovisa muntligt ” Vi skriver i skoldagboken vad vi lärt”” Det står i läroplanen, vi får själva ta ansvar, vi lyssnar. ”Läraren berättar vad vi ska lära” Sparar i portfolion, roligt se vad man lärt sig. ”Jämställdhet, som vi pratar om är långtråkigt. Vi får lära oss vad det är”</p>	<p><u>År 5-6</u> Arbetar med andra som kan förklara. Roligt. Grupperna lottades. Man planerar ihop, vi pratar ihop oss. ”När man inte är överens måste man prata, ta bort något eller ta en av varje.” ”Ovänner, har hänt men det är lätt att samarbeta, man får ge med sig, lära av varandra.”</p>	<p><u>År 5-6</u> Fröknarna bestämde temat. Brukar få vara med och bestämma. ”Fick skriva frågor om vad vill veta.” Viktigt att bli tillfrågad. ”Vet ej vad som kommer, kul med nya saker.”</p>	<p><u>År 5-6</u> Storyline är roligt och lärorikt. ”Vårt förra tema blev ingen riktig storyline, sa vår lärare”</p>

Lärares uppfattning om vad barnen lär sig	Lärares uppfattning om samarbete	Lärares uppfattning om inflytande	Andra fakta som framkommit
<p><u>Lärare år 5-6</u> Tankekarta, mål i stora drag. Samhällsplanering av ett bostadsområde med fokus på hållbar utveckling. Fördjupade kunskaper och insikt i naturorienterande ämnen ex Vad är elektricitet? Olika energikällor. Matematik, skala, area, rumsuppfattning. Sociala mål, genus perspektiv. Delredovisning av arbeten inför kamrater. Mål tydliggjorts i de olika elevgrupperna. Fantasi knyts till verklighet Att kontinuerligt dokumentera.</p>	<p><u>Lärare år 5-6</u> Grupparbete med elevers olika kompetenser. Vuxna styrt. Tålmod, prata med någon kamrat som kan. Gruppdynamik. Flickgruppen mer drivande än pojkgruppen.</p>	<p><u>Lärare år 5-6</u> Barnen hade tidigare uttryckt att de ville laborera. Lärare valde område. Dokument och frågor listas och hängs på väggen. Direkt återkoppling mellan lektioner <i>"noll elevinflytande men elevaktivt"</i></p>	<p><u>Lärare år 5-6</u> <i>"Allt kan vara med"</i> Matrisen uppdateras varje vecka, ändrat, lagt till. <i>"Noga att själva tolka och tyda"</i> Har lärt mig mycket om ex. el, att förbättra dokumentation, skriva egen loggbok, lagt tid på hur en grupp ska arbeta. Försökt att inte ge lösningar, ställa "kluriga" frågor som inte ger svar. Lär av varandra i arbetslaget. <i>"Ingen skillnad kunskapsmässigt med storyline"</i> <i>Jag är inte lika engagerad, såld för storyline".</i> <i>"det handlar om hur man introducerar elevinflytande, tydliga ramar."</i></p>

6.1 Uppfattningar om lärande

Vad avser lärandet uttrycker elever kunskaper som berör temats rubrik, ex räkna, om samer, lära om el. De berättar även om att träna förmågor som att sammanfatta, redovisa och utvärdera arbeten. Kvaliteter som att konstruera, rita bygga, , *"bra göra med handen"* påvisas. Kopplingen till läroplanen och kursplanens ämnen lyfts fram av de äldsta eleverna. Arbetet med kunskap om jämställdhet i temat påvisas och värderas.

Lärarna uttrycker att det finns ett tydligt syfte och kunskapsmål har formulerats som innehåller kvaliteter kopplat till de olika temaområdena. Att lära elever olika sorters utvärderingar, uttrycka olika uppfattningar samt att fantasi knyts till verklighet lyfts fram. Det föreligger samstämmighet mellan elevers och lärares uppfattningar om lärandet.

6.2 Uppfattningar om samarbete

I samtliga grupper uttrycker eleverna att de lär sig att samarbeta och att det är bra och roligt. De uttrycker kvaliteter som att de lär sig bäst när någon berättar och när en kamrat förklarar. De planerar, diskuterar och löser dilemman genom att *"prata, ta bort något eller ta en av varje"* (elev år 6), alternativt *"att ge med sig"*. Grupper med både flickor och pojkar föredras även av de yngsta barnen, år 1-2, men de vet inte varför.

Barnens lärare berättar att de styr medvetet grupperna för att lyfta fram olika kompetenser hos barnen. Barnen ska få redskap för samarbete och engagemang. Lärare år 1-2 uttrycker att flickor betonar mer än pojkar relationer, rättvisa och resultat och vill gärna arbeta själva. Det

underlättar för pojkar att det finns flickor med i gruppen. Att flickgruppen är mer drivande än pojkgruppen konstateras även av lärare år 5-6.

Det föreligger samstämmighet mellan elevers och lärares uppfattningar om att samarbete är bra .

6.3 Uppfattningar om inflytande

I samtliga elevgrupper uttrycks att det är de vuxna som bestämmer temat. En flicka år 1-2 säger ”*man lär och gör vad dom säger, vi tränar man måste lära sig*”. Eleverna får vara med och bestämma om innehåll samt skriva frågeställningar under arbetet. Eleverna tycker det är viktigt att bli tillfrågade och de tycker det är roligt och spännande när de inte vet vad som ska hända i storylinetemat. De anser att de bestämmer lagom mycket.

Lärarna är överens med eleverna att de vuxna väljer temat men att de ofta tar barnens förslag om ämnesområde i valet av tema. Lärare år 3-4 betonar vikten att inte tappa tråden i temat och att nyckelfrågor är viktiga. Lärare år 1-2 menar att det är viktigt att se vilken resurs barnen är och att det tillför temat något nytt under arbetet. En lärare uttrycker ”*noll elevinflytande men elevaktivt*”.

Det föreligger samstämmighet mellan elevers och lärares uppfattningar om inflytandet

6.4 Andra fakta som framkommit

Elever i alla grupper betonar att det är roligt och lärorikt med storyline. Att det är viktigt att följa intentionen med storyline erfar en grupp elever år 5-6, som uttrycker att deras lärare inte var nöjd med ett tidigare arbete klassen gjort i storyline. En elev år 3-4 sammanfattar storyline ”*fröken håller i tråden och vi följer den*”

Lärare lyfter fram att de kompletterar och lär av varandra i arbetslaget. Erfarenhet och kunskap om metoden tillåter att barnen fått fara iväg under arbetet. Lärare år 1-2 uttrycker att hon gått från undervisning till samtal med barnen. I storyline integreras en skolas speciella fokusområden. Att lägga tid på dokumentation och hur en grupp ska arbeta är annan erfarenhet som lärare berättar om. En lärare år 5-6 menar att det inte är någon kunskapsmässig skillnad för elever att arbeta med tema eller storyline. Samma lärare uttrycker sig inte vara lika engagerad, såld för storyline som de övriga lärarna.

7. Diskussion

Vårt syfte med studien var att ta reda på om storyline främjar elevers lärande och ett delsyfte var att se samband mellan elevers och lärares uppfattningar om lärandet i storyline. Vi rektorer har gjort besök i barnens arbetsrum samt vid lärares planeringar och på så vis erhållit en god insikt i pågående storylinearbeten. Denna erfarenhet har inte systematiserats eller redovisats i vårt arbete. Vid våra intervjuer har vi valt att arbeta med det generativa samtalet för att det skulle ge upphov till ett lärande för alla inblandade, såväl rektor som lärare som elev. Vi utgick från elevernas pågående eller nyss avslutade arbeten som de hade med sig vid intervjutillfället. Det är enklare för eleverna att samtala kring ett konkret och bekant material för att kunna beskriva olika fenomen som efterfrågas vid ett intervjutillfälle. Tillförlitligheten dvs. reliabiliteten säkerställs genom detta förfaringssätt, likväl som validiteten stärks av att elever och lärare samtalar kring gemensamt och relevant underlag för storyline. Vårt mål med arbetet har varit att studera elevers uppfattningar om lärandet i storyline. Väsentligt är i vår metod de föreställningar, känslor och handlingar som elever och lärare ger uttryck för. En fenomenografisk ansats innebär att det är tolkningen av fenomen i nuet som är källan för kunskap om verkligheten. I vår studie ingår det inte att värdera hur kvalitén på de olika arbeten i storyline varit eller är. Vi kan således inte bedöma om storylinetemat med den berättande

formen följt som en röd tråd genom arbetet alternativt om storylinen övergått till ett temaarbete. Att studera och värdera skillnader mellan storyline och temaarbete kan vara intressant vid fortsatta studier. Vi valde att redovisa exempel på arbeten som gjorts i de olika skolorna. De redovisade elevernas uppfattningar visade sig stämma väl överens med lärarnas uppfattningar om lärandet i storyline.

Mönster vi kunnat se är att elever uppfattat intentionerna med de olika teman de arbetat med och kunnat beskriva detta utifrån såväl kunskapsmål i form av faktakunskap exempelvis "atomer i kablar" och göra frekvenstabeller i matematiktemat. En färdighet är att "*bra göra saker med handen*", som framkom i temat om samerna. Förtrogenhet är att kunna känna igen mönster i andra situationer vilket i vårt redovisade material kan vara svårt att identifiera men som framkom i alla intervjuer är att elever uttrycker att de lärt sig att redovisa arbeten, samarbeta mm. Förståelse kan vara att "*dom kollar ritningarna, vi har räknat m^2 , för att huset inte ska bli för stort (elev 5-6)*" I Lpo 94 uttrycks "*Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra.* (s. 8).

I arbetet med storyline får eleverna arbeta med många uttrycksformer och kunskapskällor. Temat har utgått från barnens frågor om än de vuxna bestämt området. Storyline har i likhet med läroplanen en konstruktivistisk syn på lärandet där elevernas erfarenheter ligger till grund för byggandet av ny kunskap. Vi tolkar i vår undersökning att ju mer erfarenhet lärare har att arbeta med storyline desto större friutrymme kan de ge eleverna och sedan vända åter till temat. Pramling m.fl. visar att samspelet/samlärandet mellan barn är en förutsättning för lärandet och att samarbete mellan elever leder till social utveckling. De menar att skolan premierar individuellt arbete genom att barnen själva ska arbeta med de "viktigaste" ämnena i skolan (svenska, matematik, engelska). Enligt vårt förmenande finns det inte tillräcklig kunskap om effekter av samlärande därför avstår lärare att använda sig av elevernas erfarenheter om lärande. I arbeten med breda kunskapsområden, teman ställs ofta frågan av karaktären - lär de sig något? Vi menar med forskningen i ryggen att när lärare är tydliga i sitt sätt att organisera och ge barnen redskap för samarbete, lär barnen att lära. I vår undersökning tycker barn att det är bra att samarbeta och att man "*lärt sig genom att berätta för någon som inte kan*". Den fenomenografiska ansatsen om lärande innebär att människor skapar sin kunskap genom att samspela med andra. Det är avgörande hur lärare leder elevers lärande för vad eleverna kommer att lära sig. En lärare uttrycker att "*förr undervisade jag, idag är samtalet med barnen, ett förhållningssätt i allt*". På Antnäs skola finns det lokala kvalitetsarbetet integrerat som ett perspektiv i storylinearbetet. Exempel på detta är jämställdhet och elevinflytande som ska finnas med som en variabel i storylinearbetet. Vi uppfattar att elever har många tankar och uppfattningar om jämställdhet, de vet inte, tycker det är tråkigt. Det är ett område som vi måste fördjupa kunskaperna i och granska oss själva för att nå uppställda mål. Det är viktigt att så långt som möjligt arbeta med helheter i lärandet, allt hänger samman och är en del i demokratiarbetet i skolan. Vi kan av resultaten finna ett fortsatt fördjupningsområde och det är att studera hur det går till att lösa problem i grupp och hur elevers olika erfarenheter kommer till tals.

Om elevernas inflytande sägs att de vuxna bestämmer, vilket har sin riktighet vad gäller temats rubrik och inriktning. Eleverna har stort inflytande i de så kallade nyckelfrågorna som driver temat vidare. I nyckelfrågorna lockas elevernas kunskaper, erfarenheter och fantasi fram och ger lärarna underlag till fortsatt färdriktning i temat. I detta skede kan utvecklingar förekomma utifrån barnens frågor men det gäller att följa tråden tillbaka till temats intention. Barnen uttrycker genomgående att det är spännande och roligt att inte veta vad som kommer

att ske i berättelsen, det utmanar deras tankar och fantasi. Berättelsen som knyter ihop temat är utmärkande för storyline och skiljer i detta avseende sig från annat temaarbete. Gunvor Selberg beskriver i sin forskning sambandet mellan lärande och elevinflytande ”*när lärare blir lyhörda för elevernas intressen och behov, uppstår dialogen som arbetsform, hela situationen leder till lärande*”. En lärare anser att i storyline förekommer det inget elevinflytande. Samma lärare uttrycker ”*det handlar om hur man introducerar elevinflytande, tydliga ramar*”. Detta påstående är intressant från många aspekter, läraren anser sig *inte lika engagerad, såld för storyline* vilket vi anser mycket viktigt för hur resultatet blir för eleverna.

Danells forskning om lärandesamtal i arbetslag styrker ovan påstående, att det är till sist den enskilde läraren som avgör genom sin personliga tolkning graden av elevinflytande. Danell visar, hur ett arbetslag i sina diskussioner om elevinflytande neutraliserar begreppet, och lägger in egna tolkningar och växlar mellan begrepp som används synonymt. Gemensamma tolkningar av läroplanen får inte inkräkta på den enskildes handlingsfrihet. Omständigheter som rör svårigheter kring exempelvis svaga barn eller bortförklaringar av karaktären resursbrist, dålig läroplan och organisatoriska problem kan vara andra skäl som lärare anför som hindrande. I Danells forskning erfars olika strategier för hur olika yrkesgrupper försäkras sig om att bevara sin status. ”*I förhållande mellan skolans formella styrning och kollegiesamtalet verkar en hindrande kraft som neutraliserar läroplanens och arbetslagets kollektiva intentioner.*(Danell s 167). I skolan anføres ofta tidsbrist som ett vanligt skäl till varför inte förståelsefördjupande samtal förs vilket kan ha sin riktighet. I vår studie om storyline tyder lärares uppfattningar om att begrepp neutraliseras, exempelvis jämställdhet och elevinflytande. Vidare fann vi att målen för lärandet inte var klart formulerade i alla grupper vilket är anmärkningsvärt. Arbetslagen behöver föra förståelsefördjupande samtal kring arbeten som pågår. Vi tror att detta skulle i längden vara såväl tidsbesparande som kvalitetshöjande i verksamheten.

I vår studie finner vi en god samstämmighet mellan elever och lärares uppfattningar om lärandet i storyline. Eleverna har uttryckt sina uppfattningar om lärandet i samtal med oss men vi har inte kunnat studera långsiktiga effekter av lärandet och dess kvaliteter. Intressant för oss var att eleverna ser så väl möjligheter som svårigheter i att samarbeta. Att införa begreppet samlärande och fokusera på lärandet och därtill kommande sociala effekter är annat vi lärt och vill få fördjupade kunskaper om. Om att storylinemetoden främjar elevers, lärares och rektorers lärande råder inget tvivel. Det är vi själva som sätter gränser för vad som är möjligt. Vårt arbete är en nulägesbeskrivning av storylinearbeten på våra skolor och har stöd i skolans styrdokument.

7.1 TÖFT – Tidsbestämt önskvärt framtida tillstånd

Långsiktigt mål.

- Att arbetet med storyline ska vara väl förankrat och kommunicerat med elever och föräldrar.
- Att öka samarbetet med samhället utanför skolan så att omvärlden i ökad omfattning ger meningsfulla lärtillfällen
- Att kunskapskvaliteter definieras och kommuniceras
- Att barns samlärande utgör goda lärtillfällen
- Att öka elevinflytandet och stärka jämställdhetsarbetet.
- Att dokumentation och utvärderingar ger underlag för förbättringar
- Att måluppfyllelsen för elevernas lärande är hög

Kortsiktiga mål:

- Att informera alla lärare om resultaten av vår studie senast augusti 06
- Att tillsammans med lärarna gör en analys och plan för fortsatt arbete, augusti 06
- Att rektor och lärare för förståelsefördjupande samtal om elevinflytande och jämställdhet läsåret 06/07
- Att alla lärare läser och lär om samarbetsinläring under hösten 06
- Att arbetet utvärderas

Bedömningskriterier:

G: Tillfredställande

När; arbetet med storyline är väl förankrat och kommunicerat.

Arbetet ned förståelsefördjupande samtal har påbörjats.

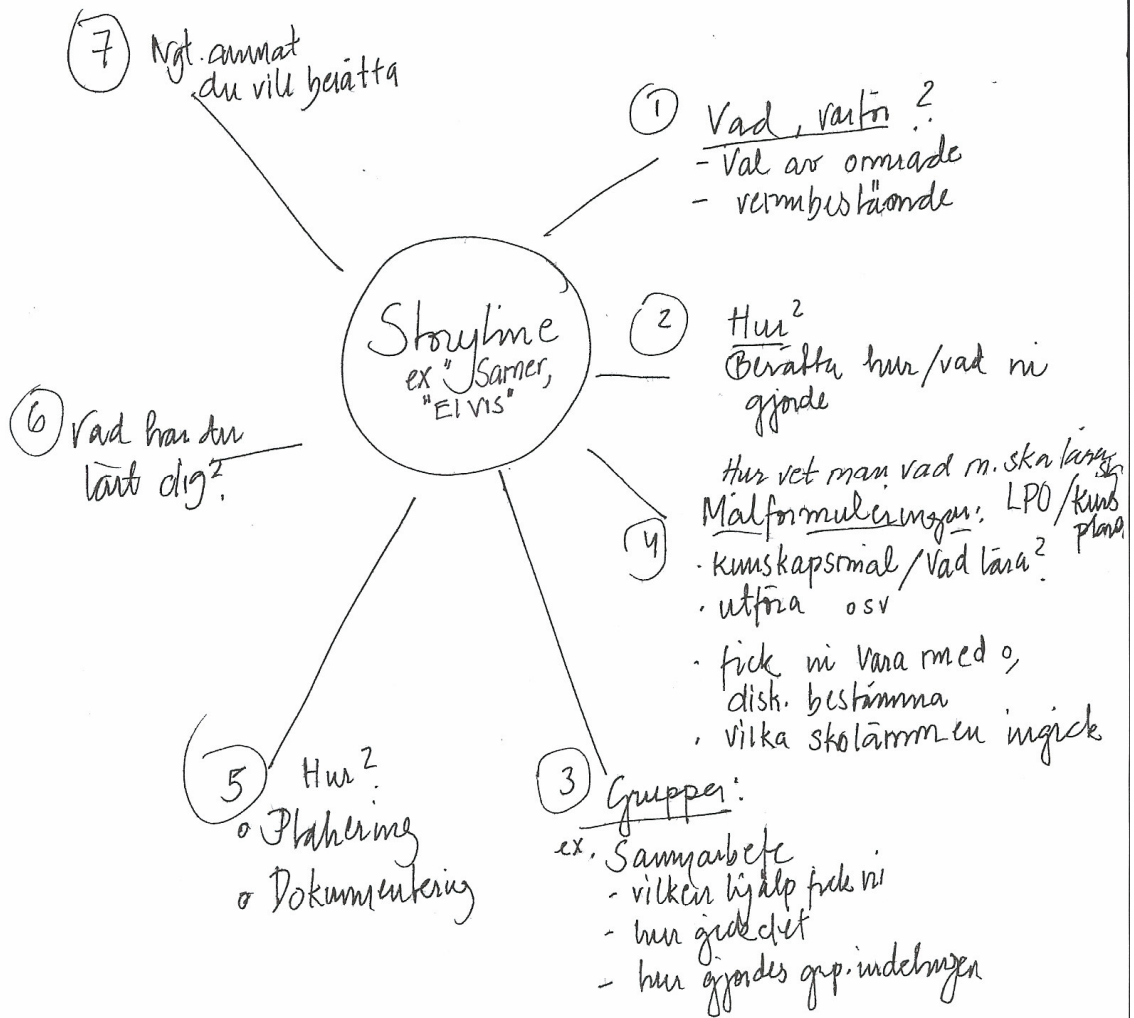
Mvg; Mycket gott, utmärkt, högst tillfredställande

När; alla lärare arbetar med ständiga förbättringar i verksamheten för att stärka kvalitén i lärandet. En gemensam syn på kunskap och lärande präglar verksamheten Elevers inflytande och jämställdhetsarbetet har förbättrats enl. elevers och lärares uppfattningar. Kollegiala samtal förs om kunskap och lärande.

8. Referenser

- Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur ISBN91-44-00417-6
- Barn- och utbildningsförvaltningen (2003) *Luleå Kommuns skolplan 2003-2004*
- Danell, M. (2006:06). *På tal om elevinflytande*. Luleå: Universitetstryckeriet ISSN:1402-1544
ISRN: LTU-DT -06/06—SE
- Ekmark, B. Red. (1/2001). *Tidningen Skolbarn 6-16 år*. Hässleholm: Exakta Offset
ISSN 1102 - 1187
- Falkenberg, C & Håkansson, E (2004) *Storylineboken*. Stockholm: Runa förlag. ISBN 91-88298-67-1
- Selberg, G. (1995:25). *Elevinflytande i lärandet. En studie om vad som händer när elever har inflytande i sitt eget lärande och när elever har olika erfarenheter av sådant inflytande*. Luleå: Institutionen för pedagogik och ämnesdidaktik Centrum för forskning i lärande. ISSN 1402-1544
- Utbildningsdepartementet (1994).*Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet*. Lpo 94 (1998). Stockholm: Utbildningsdepartementet ISBN 91-38-31413-4.
- Williams, P. & Sheridan, S& Pramling-Samuelsson, I (2000). *Barns samlärande*. Kalmar: Liber ISBN 91-89314-12-3

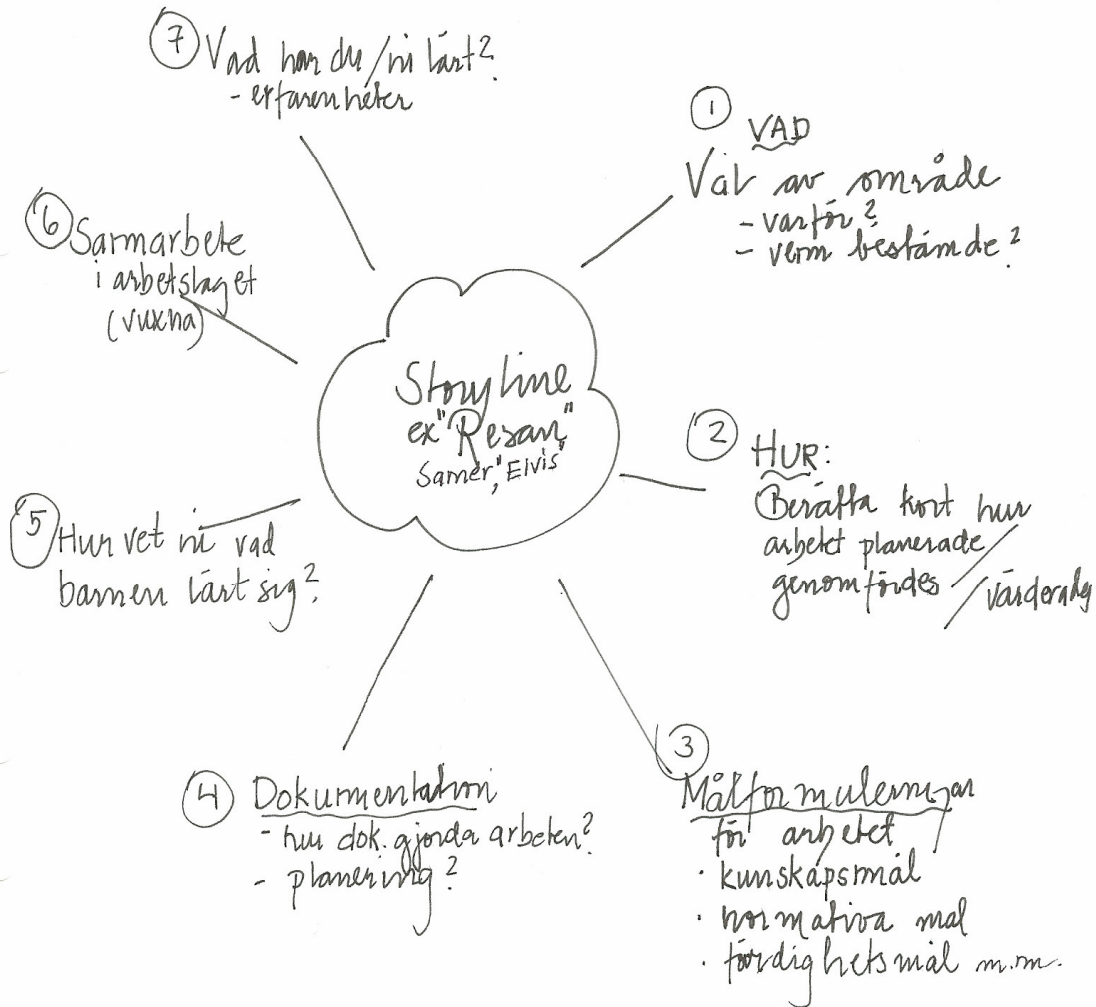
Intervju barn

Beakta

- o ELEVINFLYTANDE
- o JÄMSTÄLLD HET
- o HÄLSA
- o MILJÖ
- o MOK

Intervju pedagoger Storyline

Beakta:

- Elevinflytande
- Järnställighet
- Hälsa
- Miljö
- Mok

2006-02-12